

pracownia badań
i innowacji
społecznych

PRACOWNIA BADAŃ I
INNOWACJI
SPOŁECZNYCH
STOCZNIA

**OPIS CIEKAWEGO PRZYKŁADU
PARTYCYPACJI
KONSULTACJE SPOŁECZNE „ALEJE
DWÓCH KÓŁEK?” W CZĘSTOCHOWIE**

EWA STOKŁUSKA

**Opracowanie powstało w ramach programu Laboratorium Partycypacji
Obywatelskiej realizowanego przy wsparciu Fundacji im. Stefana Batorego.**

W SKRÓCIE

Organizator: Biuro Inicjatyw Lokalnych i Konsultacji Społecznych przy Urzędzie Miasta Częstochowy

Czas trwania: 1 marca – 30 kwietnia 2011r.

Co się działo: Cykl działań konsultacyjnych przeprowadzonych przez Biuro Inicjatyw Lokalnych i Konsultacji Społecznych Urzędu Miasta, których celem było poznanie opinii i propozycji mieszkańców Częstochowy dotyczących określenia zasad ruchu rowerowego w środkowym pasażu Alei Najświętszej Maryi Panny oraz określenia zasad ruchu motocykli w Alejach NMP. Konsultacje odbywały się w administracyjnych granicach miasta.

Metoda: okrągły stół, terenowy punkt konsultacyjny, ankieta (papierowa i internetowa)

Przydatna do: wypracowywania rozwiązań dotyczących zagospodarowania przestrzeni, zbierania komentarzy i uwag do propozycji planów projektowych

Kontakt: Agata Wierny, tel. (34) 370 74 97, konsultacje@czestochowa.um.gov.pl

HISTORIA

Pomysł na przeprowadzenie konsultacji w sprawie zmiany zasad ruchu jednośladów w jednej z centralnych ulic Częstochowy – prowadzących na Jasną Górę Alei Najświętszej Marii Panny, wynikał z nieskuteczności obowiązujących dotąd rozwiązań w tej kwestii. Inicjatywa ta zbiegła się z pracami remontowymi nad przebudową Alei: przewidywał on, że pasaż środkowy jest przeznaczony wyłącznie dla ruchu pieszego i obowiązuje na nim zakaz wjazdu rowerów. Taki stan rzeczy sankcjonował przyzwolenie na łamanie prawa: z racji tego, iż Aleje są popularnym traktem spacerowym, po którym poruszają się na rowerach m.in. rodzice z dziećmi, obawiający się jeździć z nimi po ulicy, gdzie odbywa się tam intensywny ruch

samochodów i autobusów, wiele osób łamało przepisy i jeździło na rowerach po pasażu środkowym Alei. Mieszkańców podzieliły też przepisy nt. ruchu motocykli, na który skarżyli się z racji hałasu mieszkańcy Śródmieścia: w 2010 r. władze miasta zniósł całkowity zakaz ruchu tych jednośladów w Alejach, ograniczając go do godzin 6.00 – 22.00. Motocykliści protestowali przeciwko takiemu rozwiązaniu, wskazując na nie jako na przykład ich dyskryminacji jako pełnoprawnych uczestników ruchu drogowego; podnoszono również argument o bezpodstawnym „uprzywilejowaniu” Alei rozwiązaniem, które nie obejmuje żadnych innych ulic w mieście. W powszechnym odczuciu zasady ruchu w Alejach wymagały uregulowania, tak aby mieszkańcy poruszający się tym traktem mogli robić to bezpiecznie i bez łamania prawa.

Formalnie pomysłodawcami konsultacji w sprawie ruchu rowerowego w środkowym pasażu Alei Najświętszej Maryi Panny było 5 radnych miejskich, którzy złożyli w tej sprawie wniosek do Prezydenta Miasta. Umożliwiła im to Uchwała Nr 715/LXII/2010 Rady Miasta Częstochowy z dnia 28.06.2010 w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Częstochowy, przyznająca inicjatywę przeprowadzenia konsultacji m.in. radnym miasta w liczbie co najmniej pięciu. Wniosek został rozpatrzony pozytywnie przez Prezydenta Miasta, który 4 lutego 2011r. wydał Zarządzenie nr 33/11 w sprawie konsultacji społecznych dotyczących określenia zasad ruchu rowerowego w środkowym pasażu Alei Najświętszej Maryi Panny oraz określenia zasad ruchu motocykli w Alei Najświętszej Maryi Panny, określające szczegóły tego procesu.

PRZEBIEG

Konsultacje prowadzone były wieloetapowo i z wykorzystaniem różnych metod: terenowego punktu konsultacyjnego, otwartego spotkania przy okrągłym stole oraz ankiety (dostępnej w formie papierowej i elektronicznej).

Informowanie

Właściwe działania konsultacyjne poprzedziła szeroko zakrojona **akcja informacyjna** skierowana do mieszkańców Częstochowy. W jej ramach wśród mieszkańców miasta rozdyskrebowano 5000 ulotek informacyjnych, a na terenie całego miasta umieszczono 350 plakatów (patrz obok) – na słupach należących do Miejskiego Zarządu Dróg i Transportu, na przystankach komunikacji miejskiej, w wielu instytucjach miejskich m.in. bibliotekach, urzędach, a także w witrynach sklepów i kawiarni. Dodatkowo, w dniach 3-16 marca, plakaty informacyjne

eksponowano w środkach komunikacji miejskiej -autobusach i tramwajach (za opłatą na rzecz Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego). W II Alei NMP oraz na Pl. Biegańskiego umieszczono też dwa banery informujące o spotkaniu konsultacyjnym w dniu 16 marca.

Do komunikowania o konsultacjach wykorzystano lokalne media. Informacje na ten temat – w formie artykułów lub komunikatów i wzmianek, np. w trakcie serwisów informacyjnych – pojawiły się bezpłatnie w: częstochowskim wydaniu Gazety Wyborczej, Dzienniku Zachodnim, na antenie TVP 3 Katowice, TV Orion, Telewizji regionalnej NTL, Radiu Złote Przeboje, Radiu Jura, Radiu RMF Maxxx oraz Radiu Fiat. Ogłoszenie zachęcające do wzięcia udziału w konsultacjach zamieszczono także w dwóch wydawnictwach Urzędu Miasta Częstochowy - informatorze „Co, gdzie kiedy w Częstochowie?” i Biuletynie Miasta Częstochowy.

Konsultacje były promowane także w Internecie: na stronie miejskiej www.czestochowa.pl i na miejskim portalu konsultacyjnym www.konsultacje.czestochowa.pl (na tej stronie internauci mogli się wypowiadać na specjalnym forum¹) oraz na portalach społecznościowych www.nk.pl i www.facebook.com. Do informowania o konsultacjach wykorzystano także miejskie infomaty (automaty umożliwiające dostęp do Internetu, rozmieszczone w kilkudziesięciu lokalizacjach na terenie miasta) - umieszczono w nich specjalny wygaszacz ekranu informujący mieszkańców o działaniach konsultacyjnych.

Częstochowski infomat

Zasięganie opinii

Nim rozpoczęto właściwy proces konsultacyjny, możliwe warianty rozwiązań dla ruchu rowerów i motocykli w Alejach NMP przygotowali specjaliści z Miejskiego Zarządu Dróg i Transportu w Częstochowie. W **pierwszym etapie konsultacji, w dniach do 1 do 18 marca 2011r.**, wszyscy mieszkańcy Częstochowy mogli się z nimi zapoznać i składać swoje opinie i uwagi do tych propozycji, a także zgłaszać własne sugestie rozwiązań. Można to było zrobić na kilka sposobów:

- w formie pisemnej:
 - w siedzibie Biura Inicjatyw Lokalnych i Konsultacji Społecznych,
 - w siedzibie Miejskiego Zarządu Dróg i Transportu,
 - w kancelarii Urzędu Miasta Częstochowy,
 - pocztą na adres BILiKS lub MZDiT,

¹ Zapis dyskusji na forum dostępny pod adresem <http://konsultacje.czestochowa.pl/?p=2676>

- za pomocą platformy internetowej www.konsultacje.czestochowa.pl
- oraz pocztą elektroniczną na adres: konsultacje@czestochowa.um.gov.pl.

Łącznie do Biura Inicjatyw Lokalnych i Konsultacji Społecznych wpłynęły 132 opinie, które zostały pogrupowane ze względu na rodzaj proponowanych rozwiązań. Powstało w ten sposób 6 wariantów ruchu rowerów i 3 warianty ruchu motocykli, które przedłożono jako propozycje do dyskusji na otwartym spotkaniu konsultacyjnym w dniu 16 marca 2011 r.

Równoległe do procesu zgłaszania komentarzy do propozycji eksperckich, zorganizowano tzw. „**lotny punkt konsultacyjny**”, który stanął w sobotę 5 marca 2011r. w centralnym punkcie miasta – przy Pl. Biegańskiego, znajdującym się w pasażu Alei NMP. Na usytuowanym w namiocie oznakowanym nazwą Urzędu Miasta stanowisku mieszkańcy mogli zapoznać się z wariantami ruchu rowerów

Wszystkie zdjęcia pochodzą ze strony konsultacje.czestochowa.pl

a także złożyć opinie z proponowanymi przez siebie rozwiązaniami dotyczącymi ruchu jednośladów w Alejach. Dyżury w punkcie pełnili urzędnicy z Biura Konsultacji oraz eksperci ds. ruchu drogowego, którzy odpowiadali na ewentualne pytania mieszkańców. Przez 1,5 godziny dyżur w punkcie pełnił też Prezydent Miasta, który rozmawiał na temat możliwych rozwiązań z zainteresowanymi częstochowianami. Dużemu zainteresowaniu punktem konsultacyjnym sprzyjał fakt, że stanął on w miejscu, gdzie w tym samym czasie odbywał się karnawał uliczny – wielu mieszkańców, którzy pojawili się na Pl. Biegańskiego, aby wziąć w nim udział „przy okazji” wypowiedziało się w kwestii uregulowania ruchu w Alejach NMP.

W dniu 16 marca o godz. 17 zorganizowano otwarte **spotkanie konsultacyjne z mieszkańcami miasta w formule okrągłego stołu**. Miało ono miejsce w siedzibie Biura Inicjatyw Lokalnych i Konsultacji Społecznych, przy ul. Focha 19/21. W spotkaniu wzięło udział 69 osób, w tym m.in. Prezydent Miasta, Radni Miasta, przedstawiciele Rad Dzielnic, specjaliści z Miejskiego Zarządu Dróg i Transportu oraz przedstawiciele środowisk motocyklistów i rowerzystów, do których skierowano indywidualne zaproszenia do udziału w spotkaniu.

Nad sprawnym przebiegiem spotkania czuwał moderator - dr Zbigniew Wieczorek z Polskiego Instytutu Mediacji i Integracji Społecznej. Podczas spotkania dokonano analizy sześciu wariantów ruchu rowerów i trzech wariantów ruchu motocykli, zarówno tych przygotowanych przez ekspertów MZDiT, jak i zgłoszonych przez mieszkańców w pierwszym etapie konsultacji. Dyskusję współprowadził Prezydent Miasta, osobiście podsumowując jej kolejne etapy. Wszystkie warianty poddano szczegółowej analizie SWOT, zestawiając ich plusy i minusy, po czym ostatecznie wybrano 3 warianty dotyczące ruchu rowerów i 3 dotyczące ruchu motocykli, które najlepiej oceniono we wspólnej dyskusji. W oparciu o te propozycje pracownicy Biura Inicjatyw Lokalnych i Konsultacji Społecznych przygotowali **ankietę dla mieszkańców**.

Formularze ankiety w wersji papierowej dostępne były w informacji ogólnej Urzędu Miasta Częstochowy przy ul. Śląskiej 11/13 i ul. Waszyngtona 5 oraz w siedzibach Rad Dzielnic. Można ją było także pobrać w formie elektronicznej ze strony www.konsultacje.czestochowa.pl. Wypełnione ankiety można było składać od 1 do 14 kwietnia. Łącznie wpłynęło 891 ankiet, których wyniki prezentują poniższe tabele.

Tab.1 i 2: Wyniki ankiety w ramach Konsultacji społecznych „Aleje Dwóch Kółek?” (źródło: sprawozdanie BILiKS z przeprowadzonych konsultacji)

Ruch motocykli w Alejach			
	Liczba ankiet papierowych	Liczba ankiet elektronicznych	RAZEM
Wariant 1: Wjazd w Aleje zabroniony	177	76	253
Wariant 2: Wjazd motocykli w Aleje dozwolony w godzinach 6.00 - 22.00	66	69	135
Wariant 3: Wjazd motocykli w Aleje dozwolony bez ograniczeń	171	230	401
RAZEM	414	375	789

Ruch rowerów w Alejach			
	Liczba ankiet papierowych	Liczba ankiet elektronicznych	RAZEM
Wariant 1	61	89	150
Wariant 2	172	135	307
Wariant 3	184	151	335
RAZEM	417	375	792

Warianty, które uzyskały największą liczbę głosów mieszkańców poddane zostały pod ekspertyzę specjalistów z Miejskiego Zarządu Dróg i Transportu, Sekcji Ruchu Drogowego Komendy Miejskiej Policji w Częstochowie oraz doradcy Prezydenta Miasta ds. transportu i komunikacji, a następnie przedłożone wraz z tymi ekspertyzami do decyzji Prezydentowi Miasta.

EFEKTY

W oparciu o wszystkie opinie zebrane podczas konsultacji społecznych „Aleje Dwóch Kółek?”, Prezydent Miasta zdecydował w dniu 19.05.2011r. o zasadach ruchu rowerów oraz motocykli w Alejach Najświętszej Maryi Panny, zgodnie ze wskazaniem mieszkańców w ankiecie konsultacyjnej, co zostało niezwłocznie zakomunikowane za pomocą miejskiego portalu poświęconego konsultacjom. Raport podsumowujący proces konsultacyjny udostępniono na tej samej stronie 31 maja.

Wybrany wariant poruszania się motocykli dopuszcza ich ruch bez ograniczeń czasowych, zgodnie z obowiązującymi przepisami Ustawy prawo o ruchu drogowym. Jak m.in. napisano w sprawozdaniu z konsultacji *„jest to rozwiązanie zgodne z tendencją światową do korzystania z mniejszych pojazdów, ze względu na ograniczoną liczbę miejsc parkingowych. Poprawia wizerunek Częstochowy jako miasta nowoczesnego, przyjaznego dla różnych środków transportu”*. Ustalono, że po wprowadzeniu w życie nowej organizacji ruchu, Miejski Zarząd Dróg i Transportu wraz z policją monitorował statystyki zdarzeń drogowych w Alejach z udziałem jednośladów, aby w razie potrzeby dokonać modyfikacji przyjętego rozwiązania.

Wybrany wariant poruszania się rowerów zakłada, że pasaż środkowy Alei będzie przeznaczony dla pieszych z dopuszczeniem ruchu rowerowego (bez wytyczenia ścieżki rowerowej), a ruch rowerów możliwy będzie również na jezdniach. Takie jest usankcjonowaniem sytuacji, która w praktyce miała miejsce, lecz nie była zgodna z obowiązującymi do tej pory przepisami. Argumentując za takim wariantem, wskazywano, że korzystanie ze wspólnej przestrzeni przez pieszych i rowerzystów powinno wzmacniać

ostrożność wśród wszystkich uczestników ruchu, podczas gdy w przypadku wyznaczenia ścieżki rowerowej rowerzyści mogliby osiągać znaczne prędkości i ryzykować kolizje z pieszymi, którzy z racji spacerowego charakteru Alei w sposób nieunikniony wkraczaliby na ścieżki. Wybrany wariant ma gwarantować „pokojuowe współistnienie” różnych typów uczestników ruchu: doświadczeni rowerzyści będą mogli poruszać się po jezdniach, z dala od pieszych, a ci, którzy wolą poruszać się pasażem (np. rodzice z dziećmi), powinni jeździć wolno, nie rozpędzając się.

Ilustracja wybranego wariantu zadań ruchu rowerów

Wybrany wariant uznano także za najprostszy do wdrożenia i korzystny ekonomicznie, jako że nie wiąże się np. z koniecznością układania ścieżek, a także nie zaburza estetyki pasażu wprowadzaniem asfaltowego pasa rowerowego ani malowaniem pasów oddzielających ścieżkę na nowej granitowej powierzchni. Dla prawidłowego oznaczenia nowych rozwiązań, MZDiT zamontował w środkowym pasażu Alei NMP znaki „droga dla pieszych i rowerów” pod istniejącymi znakami pionowymi C-16 (znak dotyczący drogi przeznaczonej wyłącznie do ruchu pieszego). Demontażowi uległy natomiast znaki zakazujące wjazdu motocyklom w Aleje w godz. 22.00-6.00.

FINANSOWANIE

Działania w ramach konsultacji zostały w całości sfinansowane z budżetu BILiKS. Przeznaczono na nie niewielkie środki, które w większości wydano na druk i dystrybucję materiałów informacyjnych (ok. 3000zł). Niektóre pozycje w budżecie zostały zrealizowane bezkosztowo, np. moderacja spotkań została przeprowadzona za darmo przez współpracujących z Biurem moderatorów z Polskiego Instytutu Mediacji i Integracji Społecznej. Przygotowanie materiałów informacyjnych i analiza wyników zgłaszanych propozycji rozwiązań i wyników ankiet zostały wykonane przez pracowników Biura w ramach normalnych godzin pracy. Całkowity budżet konsultacji zamknął się w kwocie niespełna 4000zł.

WSPÓŁPRACA

Dużym wsparciem dla procesu (także z racji niewielkiego budżetu przeznaczonego na proces) była współpraca z moderatorami z Polskiego Instytutu Mediacji i Integracji Społecznej, którzy

za darmo poprowadzili spotkanie przy okrągłym stole. Bardzo dobrze układała się także współpraca z lokalnymi mediami, które chętnie i bezpłatnie informowały wielokrotnie o konsultacjach.

PODSUMOWANIE

Proces konsultacyjny pozwolił skutecznie przedyskutować różne możliwości rozwiązania problemu ruchu jednośladów w Alejach NMP – wielość głosów uczestniczących w nich aktorów sprawiła, że wielu uczestników poznało różne aspekty poszczególnych wariantów, z których wcześniej nie zdawało sobie sprawy.

Ja sama byłam przed konsultacjami pewna, że będę za wydzieleniem ścieżki. A po tych konsultacjach już wiedziałam, że akurat w tym miejscu, groziłoby to wieloma kolizjami, jest po prostu niebezpieczne, że lepszym rozwiązaniem w Alejach jest, by ludzie na tych samych prawach co rower dzielili przestrzeń. Widząc minusy na konsultacjach, przekonałam się sama do tego rozwiązania.

Agata Wierny, Biuro Inicjatyw Lokalnych i Konsultacji Społecznym UM

LINKI

[Sprawozdanie](#) BILiKS UM Częstochowy z przeprowadzonych konsultacji

Film i zdjęcia z lotnego punktu konsultacyjnego

<http://konsultacje.czystochowa.pl/?p=2598#more-2598>

ZAŁĄCZNIKI

1. Plakat promujący konsultacje społeczne „Aleje dwóch kółek?”

2. Ulotka informująca o spotkaniu przy okrągłym stole w ramach konsultacji społecznych „Aleje dwóch kółek?”

16 MARCA SPOTKAJMY SIĘ PRZY OKRĄGLYM STOLE!

Jesteś fanem DWÓCH KÓLEK?
Często spacerujesz ALEJAMI?

**Weź udział
w konsultacjach społecznych
i wyraż swoją opinię!**

Masz pomysł jak zorganizować ruch motocykli i rowerów w Alejach?

- przekaż swój wniosek do Urzędu Miasta Częstochowy lub prześlij go e-mailem na adres: konsultacje@czestochowa.um.gov.pl (wnioski przyjmujemy do 18.03.2011)
- przyjdź i przedstaw go na spotkaniu, które odbędzie się **16 marca br. o godz. 17.00** w Biurze Inicjatyw Lokalnych i Konsultacji Społecznych w budynku Pałacu Ślubów przy ul. Focha 19/21 na I piętrze.

Projekt przebudowy Alei Najświętszej Maryi Panny zakłada, że pasaż środkowy jest przeznaczony wyłącznie dla ruchu pieszego i obowiązuje na nim zakaz wjazdu rowerów. Prawo to jednak często nie jest przez rowerzystów respektowane. Należy rozważyć zmianę przepisu lub skuteczne sposoby jego egzekwowania.

W 2010 r. władze miasta zniósł całkowity zakaz ruchu motocykli w Alejach Najświętszej Maryi Panny, obecnie motocykliści mogą wjeżdżać w Aleje codziennie w godz. 6.00 - 22.00. To rozwiązanie znajduje zarówno swoich zwolenników jak i przeciwników, dlatego podczas spotkania przy okrągłym stole przedyskutujemy wszystkie możliwości.

Informacje na temat prowadzonych konsultacji społecznych uzyskać można:

- w Biurze Inicjatyw Lokalnych i Konsultacji Społecznych (Pałac Ślubów, ul. Focha 19/21, pok. 47, tel. 34 3707 497)
- w siedzibie Miejskiego Zarządu Dróg i Transportu (ul. Popiełuszki 4/6, pok. 25, tel. 34 366 43 05) oraz na stronach internetowych: www.konsultacje.czystochowa.pl i www.mzd.czyst.pl

Szczegółowe zasady konsultacji określa Zarządzenie Prezydenta Miasta Częstochowy z dnia 4 lutego 2011 r.

Organizatorem konsultacji są: Urząd Miasta Częstochowy i Miejski Zarząd Dróg i Transportu w Częstochowie.

3. Ankieta konsultacyjna z proponowanymi rozwiązaniami ruchu w Alejach NMP

Konsultacje społeczne: „Aleje Dwóch Kółek?” ANKIETA

imię i nazwisko*:

adres*:

e-mail:

1. Który z wariantów ruchu motocykli w Alei Najświętszej Maryi Panny zaproponowanych poniżej, uważa Pani / Pan za najlepszy?

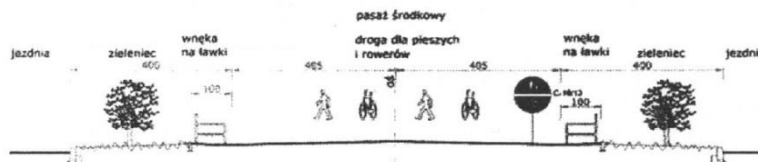
Proszę zaznaczyć wybrany wariant

- ☐ Wariant 1: Wjazd motocykli w Aleję zabroniony
- ☐ Wariant 2: Wjazd motocykli w Aleję dozwolony w godzinach 6.00-22.00
- ☐ Wariant 3: Wjazd motocykli w Aleję dozwolony bez czasowych ograniczeń
zgodnie z przepisami ruchu drogowego

2. Który z wariantów ruchu rowerów w Alei Najświętszej Maryi Panny zaproponowanych poniżej, uważa Pani/Pan za najlepszy?

Proszę zaznaczyć wybrany wariant

- ☐ Wariant 1:

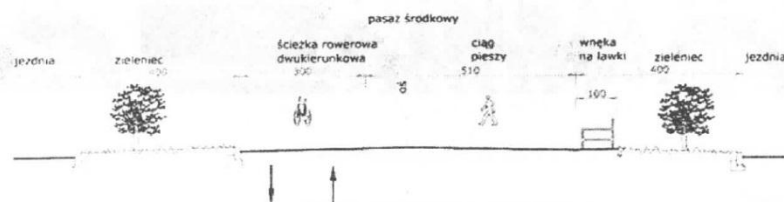

Opis wariantu 1: Ruch rowerów zabroniony na jezdniach. Pasaż środkowy Alei jest przestrzenią wspólną dla pieszych i rowerzystów, bez wytyczenia ścieżki rowerowej.

*pole obowiązkowe

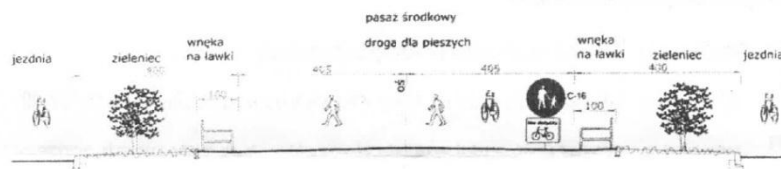
1/2

☐ **Wariant 2:**

Opis wariantu 2: Ławki po jednej ze stron pasażu środkowego usunięto, a w tym miejscu wytyczono dwukierunkową ścieżkę rowerową o szerokości 300 cm (namalowany pas). Ruch rowerowy zabroniony na jezdniach.

☐ **Wariant 3:**

Opis wariantu 3: Ruch rowerów możliwy na jezdniach. Pasaż środkowy Alei jest przestrzenią wspólną dla pieszych i rowerzystów, bez wytyczenia ścieżki rowerowej.

Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (jt. Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.) dla potrzeb niezbędnych do zrealizowania przez Urząd Miasta Częstochowy Konsultacji Społecznych „Aleje Dwóch Kółek?”

.....
Podpis *

Dziękujemy za udział w ankiecie!